

Valtiovarainministeriön päätökset valtionosuuksista vuodelle 2025

Kaupunginhallitus 10.02.2025 § 46
10/02.05.01.01/2025

Valmistelu ja lisätiedot talouspäällikkö Eero Aitkoski, eero.aitkoski(a)orimattila.fi

Valtiovarainministeriö on tehnyt 19.12.2024 päätökset sekä peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuodelle 2025 (VN/33429/2024) että kuntien kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2025 (VN/33430/2024).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden koostuminen

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuus koostuu seuraavista valtionosuusperusteista:

- 1) valtionosuustehtävien laskennallisista kustannuksista ja
- 2) syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosien määräytymisperusteista.

Kuntien valtionosuutta lisätään ja vähennetään mainitun lain 4 ja 5 luvussa tarkoitetuilla erillä. Näitä ovat:

- perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen
- kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä
- hyvinvointialueiden perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen (muutosrajoitin)
- valtionosuusjärjestelmän muutoksen tasaus
- sote-siirron jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirto
- määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset

Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset on tarkistettu kuntien lopullisten vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Lisäksi kuntien tilinpäätöstietojen mukaisista kustannustiedoista on oikaistu niitä merkittävästi vääristävät erät 30.6.2023 voimaan tuleen kunnan peruspavleujsen valtionosuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen perusteella.

Veroperustemuutoksista johtuvia kunnallisverotulomuutoksia vastaava euromäärä maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 33 §:n mukaan.

Kotikuntakorvauksen perusosan määräytyminen

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 35 §:n mukaan kotikuntakorvaus määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7-12 ja 13-15 -vuotiaille.

Valtiovarainministeriö on kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n 6 momentin nojalla päättänyt, että vuoden 2025 kotikuntakorvauksen perusosa on 8 334,51 euroa (vuonna 7 459,25 euroa).

Oppilaan iän mukaan määräytyvä kotikuntakorvaus saadaan kertomalla kotikuntakorvauksen perusosa kertomalla kunnan 6-vuotiaiden määrä luvulla 0,61, 7-12-vuotiaiden määrä luvulla 1,00 ja 13-15-vuotiaisen määrä luvulla 1,60.

Valtionosuudet 2025

Valtiovarainministeriön päätösten mukaiset valtionosuudet ja talousarviossa ennakoitujen valtionosuudet sekä kotikuntakorvaukset on esitetty alla olevassa taulukossa:

Valtionosuudet 2024	TA2025	VM:n päätös	Erotus (ta vs. korjattu päätös)
Peruspalvelujen valtionosuus (sis verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen)	12 852 000	12 828 345	-23 655
Verotulomenetysten korvaus	1 709 000	1 735 654	26 654
Valtionosuudet yhteensä	14 561 000	14 563 999	2 999
Kotikuntakorvausten tulot	1 076 400	1 462 290	385 890
Kotikuntakorvausten menot	962 400	1 061 027	98 627
Kotikuntakorvaukset yhteensä	2 038 800	2 523 317	484 517

Valtiovarainministeriön päätöksen mukaisia valtionosuuksia tullaan tilittämään 2 999 euroa budjetoitua enemmän.

Valtiovarainministeriön päätöksessä kotikuntakorvauksista ei ole huomioitu sitä, että myrskyläläiset 7. luokkalaiset eivät tulleet Orimattilaan yläkouluun syksyllä 2024, eikä seuraava ryhmä tule syksyllä 2025 kun Orimattilan kaupunki irtisanoi Myrskylän kunnan kanssa tehdyn sopimuksen suomenkielisen perusopetuksen järjestämisestä. Talousarvioon 2025 on huomioitu vaikutus, että oppilaat eivät tule Orimattilan yläkouluun.

Liitteenä on päätös peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuodelle 2025 sekä päätös kuntien kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2025.

Muutoksenhaku

Mikäli kunta on tyytymätön tehtyihin päätöksiin, sillä on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisu valtiovarainministeriölle.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Uudistuksen rahoitusperiaatteeksi määritettiin kustannusneutraalisuus, jossa siirtyviä tuloja ja menoja tasataan koko maan tasolla.

Tulorahoitusta siirrettiin hyvinvointialueille kuntien verotuloja ja valtionosuuksia leikkaamalla sekä lisäämällä valtionosuusjärjestelmään toistaiseksi pysyvänä muutosrajoitin ja kunnan talouden tasapainotilan muutoksia rajoittava järjestelmämuutoksen tasaus. Nämä erät sisältyvät osaksi peruspalvelujen valtionosuutta. Tasaus tapahtuu siirtymäkauden aikana vuosina 2023-2027, Lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021, myöhemmin valtionosuusL) 57 § 4 momentin mukaan vuoden 2023 erotus vähennetään jälkikäteen vuosina 2024 ja 2025.

"Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi. Tulojen ja kustannusten erotus otetaan huomioon peruspalvelujen valtionosuudessa vuodesta 2024 lukien. Jos kunnilta on tarkistuksen perusteella koko maan tasolla siirtynyt tuloja vähemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä vähennetään kunnille myönnettävästä valtionosuudesta. Jos tuloja on siirtynyt enemmän kuin kustannuksia, erotusta vastaava määrä lisätään kunnille myönnettävään valtionosuuteen. Vähennys tai lisäys otetaan huomioon valtionosuudessa kaikissa kunnissa asukasta kohti yhtä suurena eränä."

Vuoden 2022 verotus valmistui lokakuun 2023 lopulla. Valtiovarainministeriö päivitti valtionosuuslaskelmansa 17.11.2023, ajankohtana, jolloin kuntien talousarviot 2024 oli jo useassa kunnassa vahvistettu. Valmistuneiden laskelmien perusteella valtiovarainministeriö totesi tehtyjen verotulosiirtojen (kunnallisvero 12,64 % ja yhteisövero noin 1/3) olevan riittämättömiä kattamaan hyvinvointialueiden menoja, joiden suuruus oli kasvanut merkittävästi alkuperäisistä laskelmista. Kompensoimaan vuotta 2024 koskevaa muutosta, valtio päätti siirtää (valtionosuusL 57 § 4 mom, 21.12.2023/1235) vuoden 2023 osuus huomioitavaksi vasta vuosina 2025-2027: *"Vastaavasti vuoden 2023 osalta erotuksesta otetaan huomioon jälkikäteen valtionosuuden lisäyksenä tai vähennyksenä vuosina 2025-2027 kunakin vuonna yksi kolmasosa."*

Valtioneuvoston asetuksen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1393/2022, 7 § muutettu VNA 29.6.2023/885, myöhemmin Asetus) perusteella rahoituslaskelman pohjana oleviin kuntien ja hyvinvointialueiden ilmoittamiin vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin tehtiin jälkikäteistarkastus kesäkuussa 2023. Tarkistuksessa pyydettiin tiedot mahdollisista tilinpäätöstietoja vääristävistä eristä erikseen kunnilta ja hyvinvointialueilta. Asetuksen 7 §:n mukaan:

"Tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, laskelmissa otetaan huomioon kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia. Kuntien ja kuntayhtymien on toimitettava viimeistään kesäkuun 30 päivänä 2023 valtiovarainministeriölle riittävä selvitys edellä mainituista kustannuksista ja niiden kirjausten perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon takautuvien kustannusten maksaminen perustuu.

Tarkistettaessa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa tarkoitettuja laskelmia vuonna 2023, vuoden 2022 tulotietoina kunnallis- ja yhteisöverotulojen osalta käytetään valmistuneen verotuksen mukaisia maksuunpantuja verotuloja."

Valtiovarainministeriö sisällytti ennakkolliseen valtionosuuslaskelmansa 10.10.2023 seuraavat Orimattilan kaupunkia koskevat erät:

Kuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökseen on kirjattu pakollinen varaus (20 milj. euroa) vuoden 2022 palkkaharmonisaation kustannuksia varten sekä vastaava saaminen jäsenkunnilta pakollisesta varauksesta syntyneen alijäämän kattamiseksi. Jäsenkunnat eivät ole kirjanneet saamista vastaavaa velkaa eivätkä kulua tilinpäätökseen 2022. Kuntien velvollisuudesta kuntayhtymän taseeseen kertyneen alijäämän kattamiseen säädetään voimaanpanolaissa. Kuntien vuoden 2022 kustannuksiin on lisätty kuntayhtymän ilmoitukseen perustuen osuudet vuoden 2022 alijäämästä, yht. 19 971 668 euroa (huom. vähennetty ky:n vuoden 2022 ylijäämä 28 333 euroa). Kuntien vuoden 2021 kustannuksiin on lisätty osuudet vuoden 2021 alijäämästä, yht. 198 821 euroa (huom. lisätty poistoeron vähennys 169 983,75 euroa).

Valtiovarainministeriö päivitti siirtyvät kustannukset lopullisiksi lokakuussa 2023 10.10.2023 julkaistujen ennakkolaskelmien mukaisina.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) teki vuoden 2022 tilinpäätöksessään 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatioratkaisuun, josta

Orimattilan kaupungin laskennalliseksi osuudeksi ilmoitettiin 1,6 milj. euroa. PHHYKY:n ilmoitus vähentäisi Orimattilan kaupungin valtionosuusrahoitusta pysyvästi vuodesta 2023 alkaen.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021, myöhemmin toimeenpanolaki) mukaan PHHYKY:n henkilöstö siirtyi liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Liikkeenluovutuksen jälkeen hyvinvointialue on jatkanut PHHYKY:n aloittamaa neuvottelua palkkojen yhdenmukaistamisesta. PHHYKY:n keskeneräisen palkkaharmonisaation osalta Orimattilan kaupungin näkemys vuoden 2022 tilinpäätöksessä on ollut, että PHHYKY ei ole vastuussa tulevaan palkkaharmonisaatoratkaisuun liittyvistä korvauksista ja siten mahdollista korvausmenoa ei ole voitu pitää todennäköisenä tapahtumana.

Huomioitavaa lisäksi on, että saatava ei ole erääntynyt ennen 1.1.2023. Työsopimuslain sekä lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kaupungin tai hyvinvointialueen välillä.

Asetuksen 7 §:n mukaisesti valtiovarainministeriölle on toimitettava riittävä selvitys kustannuksista ja niiden kirjausten perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, joihin takautuvien kustannusten maksaminen perustuu. PHHYKY:n tekemä yksipuolinen tilinpäätösvaraus ei ole asetuksen kuvaama päätös tai sopimus.

PHHYKY:n tekemä palkkaharmonisaatiota ennakkoiva tilinpäätösvaraus on muuttanut yhtymän tilinpäätöksen 2022 alijäämäiseksi. Toimeenpanolain 33 §:n mukaan kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueille. Edellä kuvatusti alijäämä on syntynyt kirjanpitolain perusteella tehdystä palkkaharmonisaatiota koskevasta varauksesta.

Palkkaharmonisaatiokustannus ei ole syntynyt eikä siitä ole ollut sopimusta 31.12.2022 mennessä, jolloin kuntakuntayhtymä ei liikkeenluovutuksen jälkeen ole vastuussa 1.1.2023 ja sen jälkeen sovitusta kustannuksista. Näin ollen menoa ei olisi voinut pitää todennäköisenä eikä siitä olisi tullut tehdä tilinpäätösvarausta. Näin ollen ei olisi myöskään syntynyt alijäämää, johon kunnilla olisi ollut kattamisvelvollisuutta.

Orimattilan kaupunki on tehnyt oikaisuvaatimuksen koskien vuoden 2024 valtionosuuksia edellä mainituin perustein. Asian käsittely on vielä kesken hallinto-oikeudessa, eikä valtiovarainministeriön päätös Päijät-Hämeen hyvinvointialueen alijäämän kattamisvelvollisuuden huomioimiseksi valtionosuuslaskelmiin ole saanut lainvoimaa.

Orimattilan kaupunki hakee oikaisua valtiovarainministeriön 19.12.2024 päätökseen (VN/33429/2024) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2025 silti osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä tilinpäätösvarauksesta.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Kalle Larsson

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. tehdä oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön päätökseen VN/33429/2024 esittelytekstissä esitettyjen perusteiden johdosta,
2. valtuuttaa kaupunginjohtajan vastaamaan operatiivisesti oikaisuvaatimuksen tekemisestä päätökseen VN/33429/2024 ja siihen liittyvistä toimenpiteistä, ja
3. tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen VN/33430/2024 kotikuntakorvausten perusosasta.

Päätös Kaupunginhallitus päätti

1. tehdä oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön päätökseen VN/33429/2024 esittelytekstissä esitettyjen perusteiden johdosta,
 2. valtuuttaa kaupunginjohtajan vastaamaan operatiivisesti oikaisuvaatimuksen tekemisestä päätökseen VN/33429/2024 ja siihen liittyvistä toimenpiteistä, ja
 3. tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen VN/33430/2024 kotikuntakorvausten perusosasta.
- Riitta Lonka (Hallintolaki § 28, kohta 5), Juha Hämäläinen (Hallintolaki § 28, kohta 1), Sari Sikkilä (Hallintolaki § 28, kohta 4), Jari Hosiaisuusluoma (Hallintolaki § 28, kohta 1), Jarmo Keskevaari (Hallintolaki § 28, kohta 5), Venla Avelin (Hallintolaki § 28, kohta 5) ja Jari Kaitaranta (Hallintolaki § 28, kohta 4) totesivat olevansa esteellisiä ja poistuivat asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Pöytäkirja tarkastettiin pykälän osalta kokouksessa.

Toimivalta Hallintosäännön 6 luvun 1 § mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puolesta yleisesti muista kuin valtuustolle yksinomaan säädetyistä asioista, jollei kuntalaissa tai erityislaeissa erikseen muuta säädetä, taikka jollei tässä hallintosäännössä toimivallasta muuta määrätä.

Jakelu Valtionvarainministeriö
talouspäällikkö